

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὄθεν εἰώθασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης, οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται)· ἡ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἔστιν ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστικὴ. λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γὰρ ἔστι περὶ πάθη καὶ πράξεις, ἐν δὲ τούτοις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρωθεν οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἔστι τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἔστιν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς μεσότης τις ἄρα ἔστιν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γὰρ οὕσα τοῦ μέσου.

Αριστοτέλης “Ἠθικά Νικομάχεια” Β6, 9-13

1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα “Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν ... στοχαστικὴ γὰρ οὕσα τοῦ μέσου.”
(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)
2. α) Πως συσχετίζονται μεταξύ τους οι ὅροι «ἐπιστήμη – τέχνη – φύσις» και πῶς ο Αριστοτέλης τους εκμεταλλεύεται για να αποδείξει ὅτι ἡ ἀρετὴ “τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστικὴ”;
(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)
β) Να σχολιάσετε τον ὄρο “ἂν εἴη” και τη φράση “λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν”
(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)
3. α) Με βάση το χωρίο “ Οἷον καὶ φοβηθῆναι ... ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται” να προσδιορίσετε το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα των ὀρων “μᾶλλον”, “ἥττον”, “μέσον”.
(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)
β) “ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη ... στοχαστικὴ γὰρ οὕσα τοῦ μέσου”: Να αναφέρετε τον συλλογισμό με τον ὁποῖο ο Αριστοτέλης καταλήγει στο συμπέρασμα “μεσότης τις ἄρα ἔστιν ἡ ἀρετὴ”
(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)
4. Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μια ετυμολογικά συγγενὴ λέξη, απλὴ ἢ σύνθετη, για καθεμιὰ ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικῆς : τελωνεῖο, ἀμαξά, ρήτορας, αἰρετικὸς, θησαυρὸς, βαλβίδα, πένθος, ἀηδία, υποδεέστερος, διάλειμμα.
(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)
5. Ποιο σημασιολογικὸ περιεχόμενο ἔδωσαν στον ὄρο «ευδαιμονία» ο Ηράκλειτος και ο Δημόκριτος ;
(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτειδεάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου Μακεδόνων βασιλεὺς ἐπεπολέμωτο ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι **Φιλίπῳ τῷ** ἑαυτοῦ **ἀδελφῷ** καὶ Δέρδῃ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιούμενοις οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποίησαντο. δεδιώς τε ἐπρασσεν ἕς τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων ὅπως πόλεμος γένηται **αὐτοῖς** πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς Ποτειδαίας ἔνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις **ξυναποστῆναι**, νομίζων, εἰ **ξύμμαχα** ταῦτα ἔχοι ὄμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾶον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ Ι,57

Λεξιλόγιο

διάφορός τινι : εἶμαι εχθρός με κάποιον

πολεμώ-ῶ τινα : κάνω κάποιον εχθρό

πολεμοῦμαι : γίνομαι εχθρός με κάποιον

προσποιοῦμαι : προσελκύω στον εαυτό μου, προς το μέρος μου, παίρνω με το μέρος μου

ἀπόστασις : αποστασία

προσφέρω λόγους τινί : κάνω προτάσεις σε κάποιον

πόλεμον ποιοῦμαι μετὰ τινος : πολεμῶ στο πλευρό κάποιου

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

Μονάδες 20

2. **Φιλίπῳ, αὐτοῖς, τῷ ἀδελφῷ, ξυναποστῆναι, ξύμμαχα** : Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι λέξεις.

Μονάδες 5

3. Να βρεθεί ο υποθετικός λόγος του κειμένου, να χαρακτηριστεί και η απόδοση να μεταφερθεί στον ευθύ λόγο.

Μονάδες 5

4. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

– **προπαρεσκευάζοντο** : το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του παρακειμένου της ίδιας φωνής.

– **διάφοροι** : τη δοτική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

– **ἐπεπολέμωτο** : το ίδιο πρόσωπο στον παρατατικό.

– **γένηται** : το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου.

– **ἀποστάσεως** : την κλητική του ίδιου αριθμού.

– **προσέφερε** : το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή.

– **ξυναποστῆναι** : το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

– **νομίζων** : την αιτιατική του ενικού αριθμού του ουδέτερου γένους, της μετοχής του μέλλοντα, στην ίδια φωνή.

– **ταῦτα** : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

– **ῥᾶον** : τον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 10

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ. – ΠΑΤΣΙΑΣ Β. – ΒΑΪΝΑ Ζ. – ΚΩΤΙΤΣΑ Κ.